

《轉苦樂為道用之口訣——指認苦樂即三身》

(藏漢對照本)

此口訣最初由迦濕彌羅大班智達釋迦師利跋陀羅傳入藏地，後由《佛子行三十七頌》的作者無著賢立為文字。文中闡述藉由禪修心無自性、諸法如夢似幻，以及修習淨觀、培養悲心，而將一切萬象皆轉為菩提道用的口訣，內容既精要又便於行持，實為佛弟子面對各個生命起伏時刻的必備妙藥。由於本口訣的各段落可分別對應至佛陀的三身功德，所以也被稱為《指認三身》。

ཐཱ་མ་དང་མགོན་པོ་ལྷན་རལ་གཟིགས་དབང་ལྷན་ལ་ལྷན་འཛུལ་ལོ།།

མ་བྱོན་པའི་སངས་རྒྱལ་གསུམ་པར་གྲགས་པ་ལ་ཆེ་ཤིང་ཉ་ཆེན་པོ་ཤུག་རྒྱ་ལྷ་བཞེས་གྲགས་པ་དེ། རྗེ་བཙུན་མ་སྐོལ་མས་ཁྱོད་
བོད་དུ་སོང་ཤིག་གཞན་པར་རྒྱ་ཆེན་པོ་འབྱུང་ངོ་ཞེས་ལུང་བཟུན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་འབྱོན་པར་བཞེད་དེ། རྒྱ་གར་གར་
བློགས་སུ་བྱོན་པ། ཚས་རྗེ་ཁོ་ལུ་ལོ་ཙ་བས་གསན་ནས། གདན་འདྲན་དུ་གོ་མའི་གཏིང་བེ་དུར་ཚོང་འདུས་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་
བྱོན་ནས། སརྗེ་ཉ་བན་རྒྱུད་དགུ་དང་བཅས་པ་དང་། གཞན་ཡང་ནད་པ་ལ་སོགས་པ་མང་པོ་རྣམས། ལ་ཆེན་པོ་དང་འཕྲང་དམ་
པོ་རྣམས་ལ། འདོ་ལེ་ལ་བརྟེན་ནས་གདན་དྲངས་པའི་ཚེ། སརྗེ་ཉའི་ཞལ་ནས་ལོ་ཙ་བ་དཔོན་གཡོག་སྦྱིད་དམ་གསུང་པ་ལ། སྦྱིད་
པར་བྱུང་ལ་ཞེས་བྲུས་པས།

པམ་ཆེན་གྱི་ཞལ་ནས། སྦྱིད་ན་བདེ་བ་ཚོགས་སུ་བཟོ། །པན་བདེས་ནམ་མཁའ་གང་བར་ཤོག །སྟུན་ན་ཀུན་གྱི་སྐྱུག་བཟུལ་
ལྷར། །སྐྱུག་བཟུལ་རྒྱ་མཚོ་སྐྱེམས་པར་ཤོག །ཅེས་གསུངས།

འདི་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ། སྦྱིད་སྐྱུག་གང་བྱུང་ཡང་སྐྱུག་གསུམ་ངོ་སྟོན་ཅིང་ལམ་དུ་བྱེད་ཏེ།

ཐོག་མར་སྦྱིད་པ་ལམ་དུ་བྱེད་པ་ནི། ཕྱི་ནས་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུན་མེད། རང་ན་འབྱུང་བའི་འབྲུགས་པ་ལ་སོགས་པ་མེད་པས་བདེ་
ཞིང་སྦྱིད་པར་སྣང་བ་བྱུང་ན། དེ་ཉིད་སྐྱུག་གསུམ་དུ་ངོ་སྟོན་པ་ལ།

敬禮上師及怙主觀自在！

以未來第三佛著稱的迦濕彌羅大班智達釋迦師利跋陀羅（釋迦吉祥賢），曾蒙
至尊度母授記：「汝當前往藏地，於其他眾生將有廣大利益！」因此準備前往
藏地，途經東印度時，法主緯普譯師聽說後，為迎請大班智達，遂至卓木定
（今亞東縣）內一名為「琉璃集市」之處，並於各主要山嶮和隘口，扛轎迎請
大班智達與九位[隨行]小班智達，以及病人等眾。

迎接之時，班智達問：「譯師！主僕樂否？（譯師！[你們]主人與僕從快樂
嗎？）」

緯普譯師答：「唯然！我等皆樂！（是的！我們都很快樂！）」

班智達告曰：

「樂則迴施於眾樂，願此利樂滿虛空；
苦則眾苦我承擔，願彼苦海悉乾涸。」

此口訣之修持方法

任何苦樂生起之時，認出苦樂即是三身，而將苦樂轉為道用。

甲一、轉樂為道用

外無違緣、內無四大種不調等，從而生起樂之顯相時，指認其為三身：

དང་པོ་ཚོས་སྐྱར་དོ་སྦྱོང་པ་ནི། སྦྱིང་པར་སྤང་བ་དེ་ལ་བརྟགས་པས་ །ཉེ། ལུས་སེམས་སོ་རོ་དང་འདྲ་སྟེ་སྦྱིང་པར་མ་གྲུབ། སེམས་
དོན་དམ་པར་སྦྱོང་པ་ནམ་མཁའ་དང་འདྲ་སྟེ་ལུས་བྱི་ནང་གང་ན་ཡང་མི་གནས། ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ལ་སོགས་པ་དང་བལྟ་སྟེ་
འགག་གནས་གསུམ་གྱིས་སྦྱོང་བས། སེམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིང་སྦྱོས་བལ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུར་གནས་པ་ནི། གཞི་གདོང་མ་ནས་གྲུབ་པའི་
ཚོས་སྐྱ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་པས།

དེ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱས་ལ་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅིར་ཡང་མ་གྲུབ་པ་ལ། སྦྱོས་ཀྱི་ཅིར་ཡང་མི་འཇིག་ཞིང། མི་རྟོགས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་
མཉམ་པར་བཞག་གོ།

རྗེས་སོ་བུ་སྤང་བ་ཐམས་ཅད་སྤང་ཡང་བདེན་མེད་མི་ལམ་སྐྱ་མ་ལྟར་དོ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ནི་སྦྱིང་པ་ཚོས་སྐྱར་དོ་སྦྱོང་པ་ཡིན།

སྦྱིང་པ་ལོངས་སྐྱར་དོ་སྦྱོང་པ་ནི། སྦྱིང་པར་སྤང་བ་དེ་ཉིང་ཡི་གེ་རྣམས་ དཀར་པོ་ཚོག་དུག་དང་བཅན་པར་གྲུབ། དེ་ལས་འོད་ཟེར་
འཕྲོས་འབའགས་པ་མཚོན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱས་ཚུར་འདུས་རྣམས་ཐུག་ཅིང་སྐྱེ་ལོངས་སྐྱ་གྲུབ་པར་ལས་བདག་ཉིང་འབའགས་པ་
ལྷན་རས་གཟེགས་དབང་ལྷུག་སྐྱ་མདོག་དཀར་པོ་ལས་གཅིག་ལྷུག་བཞི་བ། ལྷུག་དང་པོ་གཉེས་ལྷུགས་ཁར་ཐལ་མོ་སྐྱར་བ། གཡམས་
གཉེས་པ་ན་ཤེས་གྱི་ཕྱིང་བ་བསྐྱམས་པ། གཡོན་གྱི་གཉེས་པ་ན་དང་མ་དཀར་པོ་བསྐྱམས་པ། ལྷ་རྗེས་ཀྱི་ན་བཟའ་གསོལ་བ། རིན་
པོ་ཚེད་རྒྱན་སྐྱ་ཚོགས་ཀྱིས་བརྒྱན་པ། སད་མ་དང་ལྷ་བའི་གདན་ལ་དོ་རྗེད་དཀྱིལ་དཀྱུངས་ཀྱིས་བཞུགས་ནས། དེའི་ །ཉེ། དཔལ་
བར་མོ་དཀར་པོ། །མགོན་པར་ལྷ་དམར་པོ། །ལྷུགས་ཁར་རྗེ་རྗེ་པོ་བསྐྱོམས་ཏེ། སྐྱ་གསུང་ལྷུགས་བྱིན་གྱིས་བཞབས། ལྷུགས་ཁར་
སད་ལྷའི་སྤེང་དུ་སྤྱིང་ཀར་པོ་ཚོག་དུག་དང་བཅས་པ་ལས་འོད་ཟེར་འཕྲོས། པོ་ཏ་ལ་ནས་ཐགས་རྗེ་ཚེན་པོ་ཡི་ཤེས་པ་སྐྱར་དུངས་
ནས་བདག་ལ་ཐིམ་པས་བདག་ལྷུགས་རྗེ་ཚེན་པོ་ཡི་ཤེས་པའི་དོ་བོར་གྲུབ་པར་བསམ།

ཡང་ལྷུགས་ཁར་སྤྱིང་ལས་འོད་འཕྲོས་སྐྱ་མ་འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་སྐྱར་དུངས། དེས་དབང་བསྐྱར་བས་ལྷུག་སྐྱིབ་ཐམས་
ཅད་དག །ལུས་ཡི་ཤེས་ཀྱི་བདུད་ཚོས་གང། རྒྱ་ལྷག་མ་ཡར་ལུང་པས་འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་དབྱ་བརྒྱན་པར་བསྐྱོམས་ནས། ཕྱི་སྦྱོང་
ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གཞུག་ཡས་ཁང། རང་བརྒྱད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལྷུགས་རྗེ་ཚེན་པོ། །སྐྱའི་གཤགས་པ་ཐམས་ཅད་མ་ཆི་པ་དང་
མའི་སྐྱར་གཤགས་པར་བསྐྱོམ་ཞིང། མོ་མ་ཆི་པ་དང་མེད་ལྷོ། །ཞེས་མང་དུ་བགང་བ་ནི། ལོངས་སྐྱ་ཞིང་དག་པས་ལྷུང་པར་དུ་བྱས་པ་
ལྟར་འདི་འདྲ་དག་སྤང་སྦྱོང་པས་ལོངས་སྐྱར་དོ་སྦྱོང་པ་ཡིན།

乙一、指認樂即法身

觀察樂之顯相——身體之物質如同死屍，因此不能成立為樂；心則究竟空，如同虛空，不住身體內外任何一處，無有顯色、形狀等，亦無生、住、滅，心之離戲法性，如同虛空，此即所謂「本有之法身」。如此了知之後，心既全無自性，意亦應全然無執、無分別、專一平等而住。出定後，應認出一切顯相皆是顯而無實、如夢如幻。此為「指認樂即法身」。

乙二、指認樂即報身

將樂之顯相轉為帶有止韻符(ཅ)的白色種子字「舍」(ཤེ)，舍字放光，供養聖者，成辦眾生利益。光復收回，融入舍字，於是自身轉為聖觀自在，身現白色，一面四臂，前二手合十於心間，後右手執水晶珠鬘，後左則持白蓮花，身著天衣，種種珍寶而為莊嚴，金剛跏趺坐於蓮花月墊。復觀額間白色「喻」(མ)字，喉間紅色「阿」(ཨེ)字，心間藍色「吽」(ུཿ)字，此為身語意加持。心間蓮月上方帶有止韻符的白色舍字放光，自普陀洛迦迎請智慧尊大悲觀自在，融入自身，思惟自身轉為智慧尊大悲觀自在。心間舍字復又放光，迎請具身相之上師阿彌陀佛，賜灌頂已，一切罪障皆得清淨，自身盈滿智慧甘露，餘甘露水向上溢出，觀想阿彌陀佛即現為頂嚴，外器世間轉為宮殿，一切有情悉成大悲觀自在，所有音聲皆作六字真言，而後盡力持誦「唵嘛呢叭彌吽」。此類似報身清淨刹土的一種[修法]，依此而修淨觀，故為「指認樂即報身」。

སྐྱོད་པ་སྤྱུལ་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་ནི། རང་སྐྱོད་པར་སྤང་བྱང་ན། དེ་ལ་དགའ་བའི་སྤང་བ་སྐྱེ། དེའི་ཚེ་རང་སྐྱོད་པ་ལ་དགའ་བ་བཞིན་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྐྱོད་པ་ལ་དགའ་བ་འབའ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་བདག་གི་པ་མ་
བྱས་པའི་དྲིན་ཅན་འབའ་ཞིག་ཡིན་པས། བདག་གི་སྐྱོད་པ་འདི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་
ཞིང་སྐྱོད་པར་ རྒྱུ་ལྷན་ཅིག་སྤྱུལ་ཏེ་ཞུགས་པ་ནས་བསམ་ཞིང་། སྐྱོད་ན་བདེ་བ་ཚོགས་ལུ་བསྐྱེ། །ཕན་བདེས་ནམ་མཁའ་གང་
བར་ཤོག །ཅེས་ཡང་ཡང་བརྗོད་ཅིང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་ཞིང་སྐྱོད་ན་དགའ་བའི་འདུན་པ་དྲག་པོ་བསྐྱོད་པ་ནི་སྤྱུལ་སྐྱར་
གཞན་དོན་མེད་ལས་གྱི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཉམ་། གཞན་ཕན་གྱི་བསམ་པ་སྤོང་བའི་སྤྱུལ་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་འོ། །

སྤྱུག་པ་ལམ་དུ་ཁྱེར་པ་ལ། ལྷན་པའི་ཞུགས་པ་ལྷན་པའི་ཞུགས་པ་ལྷན་པའི་ཞུགས་པ་ལྷན་པའི་ཞུགས་པ་ལྷན་པའི་ཞུགས་པ་
པའི་གཞོན་པ་ལ་བརྟེན་ནས། སྤྱུག་བཟུལ་བྱང་བ་ནི་དེའང་སྤྱུག་གསུམ་དུ་དོ་སྤྱོད་པ་ལ།

ཐོག་མར་སྤྱུག་བཟུལ་ཚོས་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་ནི། སྤྱུག་བཟུལ་བར་སྤང་བ་དེ་ལ་བརྟེན་པས། ལུས་ལེས་པོ་རོ་དང་འདྲ་སྟེ་སྐྱོད་པར་མ་
གྲུབ། སེམས་དོན་དམ་པར་སྤོང་བ་ནམ་མཁའ་དང་འདྲ་སྟེ་ལུས་ལྱི་ནང་གང་ན་ཡང་མི་གནས། །འདོག་དང་དབྱིབས་ལ་སོགས་པ་
དང་བལ། སྤྱེ་འགག་གནས་གསུམ་གྱིས་སྤོང་བས། སེམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིང་སྤོང་བལ་ནམ་མཁའ་ལྷ་བྱར་གནས་པ་ནི། གཞི་གདོད་མ་
ནས་གྲུབ་པའི་ཚོས་སྤོང་བ་ཡིན་པས། དེ་ཉམ་ཤེས་བྱས་ལ། མི་རྟོགས་ཅི་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་ཅིང་ཇི་ལྟོ་སྤོང་
བ་ཐམས་ཅད་སྤང་ཡང་བདེན་མེད་མི་ལམ་སྤྱུ་མ་ལྷ་བྱར་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ནི་སྤྱུག་བཟུལ་ཚོས་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་ཡིན།

སྤྱུག་བཟུལ་ལོངས་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་ནི། སྤྱུག་བཟུལ་དུ་སྤང་བ་དེ་ཉིང་སྤོང་ལྷན་པོ་ཚོགས་དྲག་དང་བཅད་པ་གྱུར་པ་ལས།
ལྷན་པའི་ཚོན་པོར་སྤང་བཞིན་དུ་བསྐྱོད་པའམ། ཡང་ན་སྤྱུག་བཟུལ་དུ་སྤང་བ་དེ་ཉིང་ཚོ་བོ་ལྷན་པའི་ཚོན་པོ་ལས་གཅིག་ལྷན་
བཞི་པར་སྤོང་བ་1གྱིས་བསྐྱོན་སྤོང་གྱི་འཇིག་རྟེན་གཞུང་ལས་ལང་། བསྐྱོད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལྷན་པའི་ཚོན་པོ། ལྷན་པའི་
གྲགས་པ་ཐམས་ཅད་མ་ཉི་པད་མའི་སྤང་གྲགས་པར་བསྐྱོན་ཞིང་། མི་མ་ཉི་པད་མེད་ཏུ། ཞེས་མང་དུ་བགྲང་བ་ནི་སྤྱུག་བཟུལ་
ལོངས་སྐྱར་དོ་སྤྱོད་པ་འོ། །

乙三、指認樂即化身

自身生起樂之顯相時，則生喜愛；如同自身喜愛快樂，一切眾生亦唯喜愛快樂。一切眾生無始以來唯皆於我有父母恩，故當至誠思惟「願我之樂遍及一切眾生、願一切眾生悉皆得樂」，而後反覆念誦「樂則迴施於眾眾，願此利樂滿虛空」。如此生起「願一切眾生得樂」的猛利欣求，此類似化身利他事業的一種[修法]，依此而修利他思惟，即為「指認樂即化身」。

甲二、轉苦為道用

有時，外現違緣，內現大種不調等，因其損惱而生苦時，亦指認其為三：

乙一、指認苦即法身

觀察苦之顯相——身體之物質如同死屍，因此不能成立為苦；心則究竟空，如同虛空，不住身體內外任何一處，無有顯色、形狀等，亦無生、住、滅，心之離戲法性，如同虛空，此即所謂「本有之法身」。如此了知之後，心既全無自性，意亦應全然無執、無分別、專一平等而住。出定後，應認出一切顯相皆是顯而無實、如夢如幻。此為「指認苦即法身」。

乙二、指認苦即報身

將苦之顯相轉為帶有止韻符(ཅ)的白色種子字「舍」(ཤེ)，如前所述而現起大悲觀自在，或觀想苦之顯相本身直接現起為一面四臂大悲觀自在尊，外器世間轉為宮殿，一切有情悉成大悲觀自在，所有音聲皆作六字真言，而後盡力持誦「唵嘛呢叭彌吽」。此為「指認苦即報身」。

¹ སྤང

ལྷན་བཟུང་སྤུལ་སྤྱོད་པ་ནི། རང་ལྷན་པར་སྤང་བྱུང་ན། དེ་ལ་མི་དགའ་བའི་སྤང་བ་སྐྱེ། དེའི་ཚེ་རང་ལྷན་པ་ལ་མི་དགའ་བ་བཞིན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ལྷན་པ་ལ་མི་དགའ་བ་འབབ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་བདག་ལ་པན་ཚད་མེད་པ་བཏགས་པའི་མ་དྲིན་ཅན་ཡིན་པས། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལྷན་བཟུང་བདག་ལ་སྤིན་ནས་སེམས་ཅན་སྣ་ལ་ཡང་ལྷན་བཟུང་གི་ནམ་པ་ཅི་ཡང་མེད་པར་གྱུར་ཅིག་སྟེ་ཁྱེད་ཀྱི་ཐོག་ལ་ལྷན་བཟུང་བའི་མེད་པ་ནས་བསམ་ཞིང་། སེམས་ཅན་ཀྱི་ལྷན་བཟུང་བདག་གི་སྤོང་དུ་བབ་ན་དགའ་བའི་འདུན་པ་དག་ཏུ་བསྐྱེད་ནས། ལྷན་པ་ཀུན་གྱི་ལྷན་བཟུང་ལུང་། ལྷན་བཟུང་གི་མཚོ་སྐྱེམས་པར་གོག་ཁེས་ཡང་ཡང་བཟོད་པ་ནི་ལྷན་བཟུང་སྤུལ་སྤྱོད་པ་འོ། །

སྤྱིད་ལྷན་གཉེས་ཀྱིས་མཚོན་ནས་ཤེས་པའི་གནས་སྐབས་གཞན་ལའང་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་ལྟར་སྟེ། ཉམས་སྲུ་བྱང་།

སྤྱིད་ལྷན་གང་བྱུང་ཡང་སྤུལ་སྤྱོད་ཅིང་ལམ་དུ་ཕྱེར་བས་སྤུལ་སྤྱོད་ཅེས་གྲང་བྱ། སྤྱིད་ལྷན་ལམ་འཕྲེར་ཅེས་གྲང་བྱ་བ་འདི། ལ་ཚེད་པ་ཆ་ཚེན་གྱིས། ཁོ་སྤུ་ལོ་ཙཱ་ལ་གསུངས། དེས་མཁན་པོ་བྱང་ཆུབ་དཔལ་ལ་གསུངས། དེས་མཁན་པོ་བདེ་བ་དཔལ་ལ་གསུངས། དེས་མཁན་པོ་བཀའ་བཞེས་གཉེན་ལ་གསུངས། དེས་མཁན་ཚེན་ལོ་ཙཱ་ལ་གསུངས། དེས་མཁན་ཚེན་ལོ་ཙཱ་ལ་གསུངས། དེས་བདག་ཐོགས་མེད་ལ་གསུངས་སོ། །སྤྱིད་ལྷན་ལམ་འཕྲེར་གྱི་མན་དག་འདི། ཡང་དག་པའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་སྤོ་མ་ཀུན་ལེགས་པས་བསྐྱེད་ནས། ཚོས་སྤུ་བའི་བཅུན་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་དུལ་ཚུད་ཚོས་རྗོད་དུ་བཀོད་པ་འོ། ། །།

乙三、指認苦即化身

自身生起苦之顯相時，則生不喜；如同自身不喜痛苦，一切眾生亦唯不喜痛苦。一切眾生無始以來唯皆於我有父母恩，故當至誠思惟「願一切眾生之苦成熟於我、願一切眾生苦之顯相悉數止息」，如此生起「願一切眾生之苦皆匯聚於我」的猛利欣求，而後反覆念誦「苦則眾苦我承擔，願彼苦海悉乾涸」。此為「指認苦即化身」。

以苦、樂二者為例，亦應了知其它情形，如前所述而修持。

任何苦樂生起之時，即指認其為三身而將其轉為道用，因此題名《指認三身》，亦名《轉苦樂為道用》。

此口訣由迦濕彌羅大班智達傳授綽普譯師，再依次傳授堪布強秋巴、堪布德瓦巴、以精通四部大論著稱的堪布旬努、大堪布仁波切索南札巴，然後傳授於我無著。此轉苦樂為道用之口訣，乃緣於真實善知識喇嘛貢雷巴之勸請，說法僧無著今於歐曲宗（今波密縣境內）書寫成文。（漢譯本由圓滿法藏編譯小組翻譯，經宗薩佛學院確英多傑堪布解說後定稿。）